

บทที่ 3

ปัญหาในการบริหารงานจัดเก็บภาษีของ สพท. 1-8

ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ว่า วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง สพท. 1-8 ก็เพื่อกระจายการจัดเก็บภาษีให้ทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ผู้เสียภาษีให้ทั่วถึงมากขึ้น ทั้งนี้ถือเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร . ในส่วนรวมของกรมสรรพากรซึ่งอาจสรุปได้ว่าวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการจัดเก็บภาษีคือการหารายได้ และแนวความคิดในการหารายได้ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานวิชาการ หมายถึงการพัฒนาฐานภาษีนั่นเอง การพัฒนาฐานภาษีก็คือการขยายฐานผู้เสียภาษี ซึ่งนอกจากจะเป็นแนวทางสำคัญเพื่อเก็บรายได้ภาษีอากรให้กับภาครัฐบาลแล้ว ยังจะทำให้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมยิ่งขึ้น ทำให้สุจริตชนไม่ต้องเป็นผู้แบกรับภาระภาษีไว้แต่เพียงผู้เดียว แนวนโยบายในการขยายฐานผู้เสียภาษีของกรมสรรพากรนั้นจะมุ่งไปที่บทบาทของ สพท. 1-8 (เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร) โดยเฉพาะการสำรวจตรวจสอบติดตามผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมีได้ยื่นแบบแสดงรายการไว้ ให้เข้ามาอยู่ในระบบภาษีอากรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และหาทางยกระดับความเต็มใจในการเสียภาษีอากรให้สูงขึ้น ขณะเดียวกันสำหรับผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรที่ได้เข้ามาอยู่ในระบบแล้ว แต่บางปีมิได้ยื่นแบบแสดงรายการหรือยื่นแบบแสดงรายการไว้ไม่ถูกต้องอันมีผลทำให้เสียภาษีอากรน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด ก็จะได้มีการดำเนินการให้ผู้เสียภาษียื่นแบบแสดงรายการภาษีให้ถูกต้องครบถ้วนต่อไป

ในบทที่ 3 จะนำเสนอบทศึกษาสองส่วน ส่วนแรกเป็นปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างการจัดองค์การและกลไกในการบริหารการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานการจัดเก็บภาษี ต่อมาจึงได้มี พระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2525 โดยจัดรูปแบบสายงานเสียใหม่และกระจายอำนาจการบริหารงานจากส่วนกลาง คือกรมสรรพากรไปยัง สพท. ทั้ง 8 แห่งในส่วนของกรุงเทพมหานคร ส่วนที่สองเป็นเรื่องของปัญหาของ สพท. 1-8 ซึ่งเกิดขึ้นในปัจจุบัน ปัญหาเหล่านี้ผู้ศึกษาได้รวบรวมจากเอกสารทางวิชาการ ที่เกี่ยวกับภาษีอากร จากกฎหมาย ระเบียบประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับ

หนังสือเวียน และจากประสบการณ์ในการทำงานของผู้ศึกษาเอง นอกจากนี้ ผู้ศึกษายัง ได้สัมภาษณ์ข้าราชการ สท. 1-8 โดยรวบรวมข้อคิดเห็น ข้อขัดข้อง อันเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน จำนวน 245 คน จากข้าราชการระดับ 1-8 จำนวน 1,063 คน

3.1 ปัญหาโครงสร้างการจัดองค์การและกลไกในการบริหารการจัดเก็บภาษีก่อนจะมีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรฯ พ.ศ. 2525

แต่เดิมก่อนจะมี พระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร พ.ศ. 2525 กรมสรรพากรแบ่งส่วนราชการออกเป็น 12 กอง (แผนภูมิที่ 3.1) คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองวิชาการ กองนิติการ กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองสืบสวนและประมวลหลักฐาน กองอากรแสตมป์ กองตรวจภาษีอากร 1 กองตรวจภาษีอากร 2 กองภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กองภาษีเงินได้นิติบุคคล กองภาษีการค้า นอกจากนี้ยังมีสำนักงานสรรพากรเขต 9 เขต และสำนักงานสรรพากรจังหวัด 72 จังหวัด ซึ่งการแบ่งส่วนราชการเดิมพบปัญหาดังที่จะได้กล่าวต่อไป ทำให้การบริหารงานจัดเก็บภาษีติดขัด ไม่คล่องตัวสูงในการทำงานและไม่เอื้ออำนวยต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานจัดเก็บภาษี

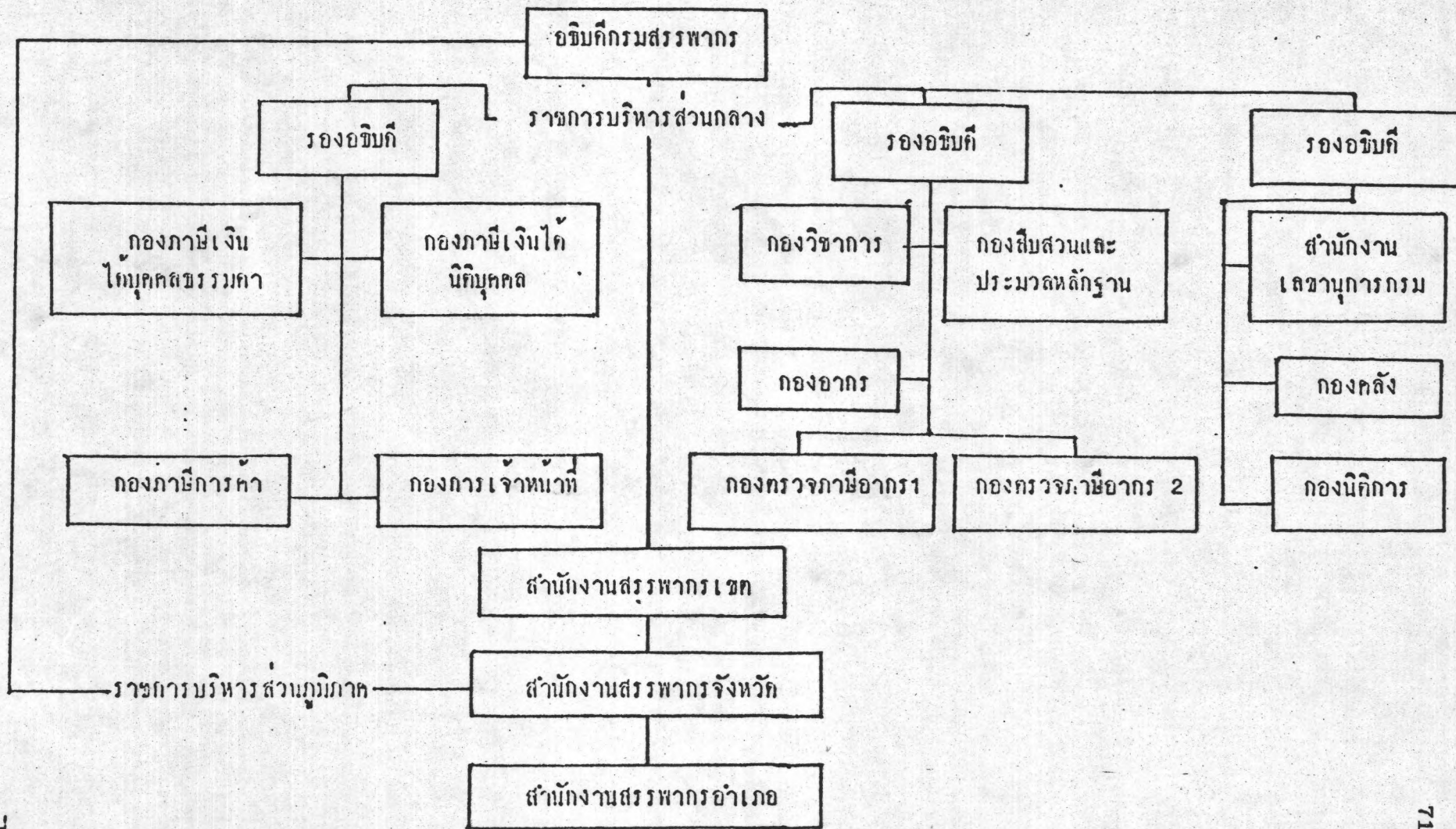
อนึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับปัญหาที่จะกล่าวถึงต่อไปได้อ้างอิงของ สมชัย ฤชุพันธุ์ ใน เศรษฐทัศน์ว่าด้วยการภาษีอากร

3.1.1 ขาดโครงสร้างของหน่วยงานบริหารภาษีที่จะควบคุมหน่วยงานปฏิบัติการจัดเก็บภาษี

ในการแบ่งส่วนราชการเดิม กองต่าง ๆ แบ่งออกเป็นกองฝ่ายสนับสนุน (Staff) เช่น กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง ส่วนงานวิชาการ เช่น กองวิชาการ และกองนิติการ ส่วนกองปฏิบัติการ เช่น กองภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กองภาษีเงินได้นิติบุคคล กองภาษีการค้า แม้จะมีฝ่ายบริหารแทรกอยู่ในกองต่างๆ แต่ฝ่ายบริหารมิได้ทำหน้าที่บริหารภาษีอากรของทั้งประเทศอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบ กลับทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการและปฏิบัติเสียมากกว่า เช่น ฝ่ายบริหารของกองภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทำหน้าที่ออกไปผ่านภาษีและฝ่ายบริหารของกองภาษีอากรการค้าทำหน้าที่จดทะเบียนการค้า ซึ่งเป็นงานปฏิบัติเป็นต้น ดังนั้นการบริหารงานจัดเก็บภาษี จึงขาดทิศทาง และไม่มีแบบแผนขาดกองที่ทำการวิเคราะห์ และค้นคว้าการบริหารงานเป็นด้าน ๆ

แผนภูมิที่ 3.1

แผนภูมิแสดง การแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2522

ที่มา: รายงานประจำปีงบประมาณ 2523 กรมสรรพากร

3.1.2 ระบบบริการผู้เสียหายยังไม่มีประสิทธิภาพ

การแบ่งส่วนราชการเดิมในขณะนั้น ไม่มีหน่วยงานใดที่มุ่งให้บริการต่อผู้เสียหายโดยตรง นอกจากนั้นการติดต่อราชการยังไม่ได้รับความสะดวก เพราะผู้เสียหายที่อยู่ในเขตต่าง ๆ 24 เขต ของกรุงเทพฯ จะต้องเดินทางมาติดต่อที่กรมสรรพากรเพียงแห่งเดียว ทำให้การจราจรติดขัดโดยไม่จำเป็นและต้องรอคอยที่จอดรถก็ไม่สะดวก ปัญหาจึงมีผลต่อความสมัครใจในการเสียหายของประชาชน โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร

3.1.3 ขาดระบบบริหารงานตรวจสอบ

ขณะนั้นในกรมสรรพากรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบภาษี 5 หน่วย คือ กองตรวจภาษี 1 กองตรวจภาษี 2 ฝ่ายตรวจสอบของกองภาษีเงินได้นิติบุคคล ฝ่ายตรวจสอบของกองภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และฝ่ายตรวจสอบของกองภาษีการค้า หน่วยงานทั้ง 5 หน่วยขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการ 5 คน แต่ละหน่วยต่างก็มีอำนาจในการตรวจสอบภาษีสรรพากรทุกภาษี และมีอำนาจในการเรียกตรวจผู้เสียหายทุกรายในกรุงเทพฯ การประสานงานของหน่วยทั้ง 5 นี้ จะผ่านทะเบียนกลางซึ่งกองนิติการเป็นผู้ควบคุม แต่ทะเบียนกลางทำหน้าที่เฉพาะป้องกันการเรียกตรวจสอบซ้ำรายเท่านั้น มิได้ทำหน้าที่วางแผนการตรวจสอบกำหนดทิศทางให้คำแนะนำปรึกษาติดตามผลและควบคุมการตรวจสอบ การตรวจสอบจึงเป็นไปอย่างไม่มีแผนขาดการกำหนดทิศทาง ทำให้ไม่สามารถใช้การตรวจสอบเป็นเครื่องมือในการยกระดับความยินยอมเสียหายของผู้เสียหายได้ นอกจากนั้นหน่วยงานทั้ง 5 ยังขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการ 5 คน ซึ่งมีได้มีระบบการประสานงานที่ดี ทำให้งานตรวจสอบค้างมาก

3.1.4 ขาดการแยกงานปฏิบัติการออกจากงานศูนย์บัญชาการ

กรมสรรพากรเป็นกรมที่รับผิดชอบการบริหารงานภาษีสรรพากรทั้งประเทศ มิได้รับผิดชอบเฉพาะการบริหารภาษีอากรในกรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่ตามการแบ่งส่วนราชการก่อนจะมี พระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรฯ พ.ศ. 2525 กรมสรรพากรต้องรับผิดชอบทำงานปฏิบัติการของการจัดเก็บภาษีในกรุงเทพมหานครด้วย จึงทำให้ปริมาณงานส่วนใหญ่ของปริมาณทั้งหมดของเจ้าหน้าที่ในกรมสรรพากร เป็นงานดำเนินการจัดเก็บภาษีของกรุงเทพฯ แทนที่จะเป็นการบริหารภาษีอื่น ได้แก่การแนะนำ (supervision) การกำหนดทิศทาง

(direction) การวางแผน (planning) และการควบคุม (control) เมื่อตัวกรมเองต้องรับผิดชอบจัดเก็บภาษีในกรุงเทพฯ จึงเท่ากับไม่มีการแยกงานปฏิบัติการออกจากงานศูนย์บัญชาการ อันเป็นงานบริหารนั่นเอง

3.1.5 ขาดระบบบริหารงานจัดเก็บภาษี

เพราะการแบ่งส่วนราชการก่อนจะมี พระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการ กรมสรรพากรฯ พ.ศ. 2525 ขาดการแยกงานปฏิบัติออกจากงานบริหารหรือนโยบายโดยเด็ดขาด จึงไม่มีกองใดทำหน้าที่บริหารงานจัดเก็บ คือ กำหนดนโยบาย วางแผน ให้คำแนะนำปรึกษาติดตามผลและควบคุมการจัดเก็บ ผลก็คือมีภาษีอากรค้างอยู่มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

3.1.6 ขาดระบบการตรวจสอบภายใน

การแบ่งส่วนราชการเดิมในกรมสรรพากรฯ จะมีฝ่ายหนึ่งที่เรียกว่า ฝ่ายประเมินผลและตรวจรายงานอยู่ในกองวิชาการ ฝ่ายนี้ทำหน้าที่ตรวจรายงานและประเมินผลงานของสรรพากรจังหวัดและอำเภอ ดังนั้นการตรวจสอบภายในของสรรพากรในส่วนภูมิภาค จึงได้รับการตรวจโดยเจ้าหน้าที่จากกรม แต่ภายในตัวกรมเองมีกองฝ่ายปฏิบัติการอยู่ด้วย ซึ่งกองฝ่ายปฏิบัติการเหล่านี้รับผิดชอบทำการจัดเก็บภาษีของกรม อันมีจำนวนประมาณร้อยละ 75 ของภาษีสรรพากรที่เก็บได้ทั่วประเทศ การปฏิบัติการของกองฝ่ายปฏิบัติการในกรม ซึ่งรับผิดชอบภาษีถึงร้อยละ 75 ของภาษีทั่วไปในประเทศ เป็นไปอย่างไร้การตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพแม้แต่การตรวจสอบภายในประจำปี ซึ่งกรมตั้งคณะกรรมการชั่วคราวเป็นปี ๆ ไป และการตรวจสอบก็มีลักษณะเป็นการเชื่อมโยงกันมากกว่าจะเป็นการตรวจสอบอย่างจริงจัง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า การแบ่งส่วนราชการในขณะนั้น ไม่ได้แยกงานปฏิบัติการออกจากงานบัญชาการ และไม่มีกองหรือสำนักที่รับผิดชอบการตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ

3.1.7 ขาดระบบบริหารงานกรรมวิธีแบบแสดงรายการภาษี

ขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการจัดเก็บภาษีก็คือ การนำแบบแสดงรายการภาษีเข้าผ่านกรรมวิธีต่าง ๆ กรรมวิธีเหล่านี้อาจจะทำด้วยมือหรือเครื่องสำอางก็ได้ ซึ่งช่วงนั้นกรรมวิธีเหล่านี้ทำด้วยสมองกลเป็นส่วนใหญ่สำหรับแบบแสดงรายการของกรุงเทพฯ ส่วนแบบแสดง

รายการของต่างจังหวัดยังทำด้วยมือเป็นส่วนใหญ่ คงใช้สมองกลเฉพาะการจัดทำข้อมูลเพื่อการสถิติเท่านั้น

งานกรรมวิธีแบบแสดงรายการภาษีนี้ เป็นงานที่ทำอยู่ใน 72 จังหวัดและในศูนย์กรรมวิธีแบบแสดงรายการ แต่ในระดับกรมยังไม่มีหน่วยงานใดที่รับผิดชอบบริหารงานกรรมวิธีแสดงรายการ เพื่อให้มีการปฏิบัติอย่างมีแผนที่ต้องการ และอย่างทันเวลาทำให้งานกรรมวิธีแบบฯ มีการปฏิบัติลุล่วงกันไม่ได้มาตรฐานและไม่ทันเวลา งานกรรมวิธีแบบแสดงรายการเป็นงานขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญมากในกระบวนการจัดเก็บภาษี เพราะเป็นขั้นตอนที่จัดทำข้อมูลต่าง ๆ เข้าระบบและดำเนินการต่อไป หากงานในขั้นตอนนี้ทำไม่ได้ไม่ได้มาตรฐานหรือไม่ทันเวลา การจัดเก็บภาษีก็จะมีประสิทธิภาพไปไม่ได้

3.1.8 ขาดระบบที่มีประสิทธิภาพในการสร้างบุคคลากร

งานภาษีสรรพากรเป็นงานที่ใช้ทักษะทางเทคนิคพิเศษ (special technical skill) ซึ่งไม่มีการสอนในสถาบันการศึกษาใด การสร้างบุคคลากรที่มีประสิทธิภาพ จะต้องผ่านการฝึกฝนปฏิบัติงานในกรมเป็นเวลานาน วิธีสร้างคนที่กรมสรรพากรใช้อยู่เดิม คือ การฝึกฝนระหว่างการทำงาน (on the job training) สลับด้วยการฝึกอบรมเป็นครั้งคราวแต่ก็ไม่เป็นระบบ ทำให้สร้างคนได้ช้าและขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในสาขาต่าง ๆ

จากปัญหาทั้ง 8 ข้อ ดังกล่าวมา เป็นปัญหาซึ่งมีขึ้นจึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการฯ พ.ศ. 2525 และในส่วนของกฎหมายนี้ ได้มีการจัดตั้ง และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของ สพท. 1-8 ซึ่งในบทที่ 4 จะได้ทำการวิเคราะห์ถึงบทบาทของ สพท. 1-8 สามารถจะแก้ปัญหาเดิมอันเป็นปัญหาของ โครงสร้างเดิมการจัดองค์การและกลไกในการบริหารการจัดเก็บภาษี ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานการจัดเก็บภาษีได้อย่างไรบ้าง อนึ่งการที่ผู้ศึกษาได้หยิบยกประเด็นปัญหาเก่าซึ่งได้ผ่านมามากหลายปีขึ้นมาศึกษาเพื่อจะชี้ให้เห็นถึงบทบาท ของ สพท. 1-8 ซึ่งรัฐบาลได้ทุ่มเงินงบประมาณจำนวนมากในการจัดตั้ง โดยจะเน้นถึงผลดีของการจัดตั้ง สพท. 1-8 ในการแก้ปัญหาการจัดองค์การและกลไกในการบริหารจัดเก็บภาษีซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดเก็บภาษี

3.2 ปัญหาการบริหารงานการจัดเก็บภาษีของ สพท.1-8

ในเรื่องระเบียบวิธีการศึกษา ผู้ศึกษาได้ศึกษามหาบทการบริหรการจ้ดเก็บภาษีของ สพท.1-8 โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารอาทิเช่น กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับ หนังสือเวียน ตลอดจนบันทึกและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวกับภาษีอากร ทั้งจากส่วนราชการและเอกชน เช่น วิทยานิพนธ์ วารสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อการบริหารการจ้ดการเก็บภาษี โดยวิธีสัมภาษณ์คำถามปลายเปิด จากข้าราชการของ สพท.1-8 245 คน และยังได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จากกองกฎหมาย กองนโยบายและแผน และเจ้าหน้าที่จากกองบริหารงานตรวจสอบภาษี ปัญหาที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ เป็นปัญหาของ 3 ฝ่ายต่าง ๆ ในองค์การของ สพท. อันได้แก่ฝ่ายส่งเสริมและบริการผู้เสียภาษี ฝ่ายสำรวจและกำหนดรายรับขั้นต่ำ และฝ่ายตรวจสอบภาษีอากร โดยจะแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษี
2. ด้านระเบียบกฎหมายและปัญหาจากการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี
3. ด้านความสมัครใจในการเสียภาษีของประชาชน

ก่อนที่จะเข้าถึงตัวปัญหาที่พบอยู่ในปัจจุบันซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาอยู่ ผู้ศึกษาได้สรุปถึงความสัมพันธ์ของสามฝ่ายปฏิบัติงานใน สพท. ลงในกรอบตาราง

1. วัตถุประสงค์

1. เพื่อขยายฐานภาษีการค้าและภาษีเงินได้
2. เพื่อปรับปรุงฐานภาษีการค้าและภาษีเงินได้ สำหรับผู้ประกอบการค้าที่อยู่ในข่ายต้องถูกกำหนดรายรับ
3. เพื่อยกระดับความเต็มใจในการเสียภาษีและสร้างความเป็นธรรมในการเสียภาษี

2. <u>มาตรการที่ใช้</u>	<u>หน่วยงานปฏิบัติ</u>
2.1 <u>การสำรวจและติดตามการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี</u> (1) <u>สำรวจและติดตามให้ผู้เสียภาษียื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี</u> (2) <u>สำรวจและติดตามให้ผู้ประกอบการชำระภาษีเงินการค้า</u> (3) <u>สำรวจเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานภาษี สำหรับการกำหนดรายรับและตรวจสอบ</u>	งานสำรวจ
2.2 <u>การให้บริการแก่ผู้เสียภาษี</u> (1) <u>บริการด้านคำร้องขอมีเลขประจำตัวผู้เสียภาษี</u> (2) <u>บริการด้านคำร้องขอจดทะเบียนการค้า การแจ้งเลิกย้าย โอน</u> (3) <u>บริการแจกจ่ายแบบแสดงรายการภาษี</u> (4) <u>บริการด้านข้อมูลต่าง ๆ</u>	งานสำรวจและงานบริการงานทะเบียน
2.3 <u>การกำหนดรายรับขั้นต่ำจากข้อเท็จจริงที่สำรวจ</u> (1) <u>กำหนดรายรับครั้งแรกจากข้อเท็จจริงที่สำรวจ</u> (2) <u>ปรับปรุงรายรับให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่สำรวจ</u>	งานกำหนดรายรับ
2.4 <u>การตรวจสอบภาษีอากร</u> (1) <u>ตรวจสอบผู้ไม่ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี</u> (2) <u>ตรวจสอบผู้ไม่ยอมจดทะเบียนการค้า</u> (3) <u>ตรวจสอบผู้ถูกกำหนดรายรับที่หลีกเลี่ยงการเสียภาษี</u> (4) <u>ตรวจสอบกรณีอื่น ๆ</u>	งานตรวจสอบ

3.2.1 ปัญหาการส่งเสริมและบริการผู้เสียหาย

งานบริการผู้เสียหายและงานจดทะเบียนการค้าในฝ่ายส่งเสริมและบริการผู้เสียหาย แม้จะไม่มีระเบียบกรมสรรพากรออกเป็นการเฉพาะเจาะจงในงาน เหมือนเช่น ระเบียบการสำรวจ ระเบียบการกำหนดรายรับและระเบียบงานตรวจสอบ แต่อาศัยอิงประมวล-
 รัษฎากร อาทิเช่นการจดทะเบียน

มาตรา 80	การยื่นคำขอจดทะเบียนการค้า
มาตรา 80 ทวิ	ผู้ได้รับยกเว้นไม่ต้องจดทะเบียนการค้า
มาตรา 80 ตริ	สถานที่ยื่นคำขอจดทะเบียนการค้า
มาตรา 80 จัตวา	การออกใบทะเบียนการค้า
มาตรา 81	การขอรับใบแทนใบทะเบียนการค้า
มาตรา 81 ทวิ	การแสดงใบทะเบียนการค้า
มาตรา 82	การย้ายสถานการค้า
มาตรา 82 ทวิ	การเลิกหรือการโอนกิจการการค้า
มาตรา 82 ตริ	การเพิกถอนใบทะเบียนการค้า

เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม

มาตรา 89	เบี้ยปรับ
มาตรา 89 ทวิ	เงินเพิ่ม
มาตรา 89 ตริ	เบี้ยปรับและเงินเพิ่มถือเป็นเงินภาษี

บทกำหนดโทษ

มาตรา 90	กรณีไม่จดทะเบียน ไม่แจ้งย้าย ไม่แจ้งเลิก ฯ
มาตรา 91	กรณีไม่ยื่นคำขอใบแทนหรือไม่แสดงใบทะเบียนการค้า
มาตรา 92	กรณีไม่ทำบัญชีแสดงรายรับ บัญชีคุม ฯ
มาตรา 93	กรณีขัดขวางเจ้าพนักงาน

นอกจากนี้ยังอาศัยอิงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับคุณสมบัติของนิติบุคคล ซึ่งจะต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลของกระทรวงพาณิชย์ก่อนจึงสามารถจดทะเบียนการค้าได้ ส่วนงานบริการนั้นก็ประเมินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภงด. 11 ก) ซึ่งกองกรรมวิธีแบบแสดงรายการส่งมาให้ และยังมีงานประชาสัมพันธ์รวมทั้งการรับคำร้องคัดค้านการกำหนดรายรับด้วย ซึ่งเมื่อทราบแนวทางการปฏิบัติและกฎหมายที่ใช้แล้ว จะเข้าสู่ปัญหาต่อไป

3.2.1.1 ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บ

1. เจ้าหน้าที่บางคนในงานบริการ ยังอ่อนเรื่องการประชาสัมพันธ์ กฎหมาย ระเบียบ การปฏิบัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มนุษยสัมพันธ์และความมีน้ำใจ กรณีที่ภาษี ณ ที่จ่ายร้อยละ 1 ของผู้ผลิต-ผู้ส่งออกที่จับสัตว์น้ำ มีปัญหาเพราะไม่มีการประชาสัมพันธ์ก่อนในระดับกรม สำหรับเรื่องภาษีมูลค่าเพิ่มที่กำลังจะนำมาใช้ในปี 2533 อาจจะมีล้มเหลวอีกเพราะยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบล่วงหน้าเป็นระยะ ๆ สำหรับผลงานการประชาสัมพันธ์ที่ผ่านมาเรื่องการยกยโทษทางภาษี (อ.1) สะท้อนให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่สรรพากรในส่วนที่ต้องประชาสัมพันธ์หรือติดต่อกับผู้เสียภาษี ยังเตรียมตัวไม่พร้อมในระยะเวลาสั้น เจ้าหน้าที่ที่ตอบปัญหาไม่ได้เพราะปัญหาแต่ละคนไม่เหมือนกันระหว่างที่โรงงานต้องมาปรึกษาตีความกว่าจะตัดสินใจทั้งหมดเวลา การยกยโทษทางภาษีบางรายผู้เสียภาษียังคุ้มครองไม่ได้ก็มี

2. ในเดือนหนึ่ง ๆ มีผู้เสียภาษีมาแจ้งเลิกทะเบียนการค้าเป็นจำนวนมาก ลักษณะการยื่นยันแจ้งเลิกต้องอาศัยการได้สวนของเจ้าหน้าที่บันทึกปากคำให้การและตรวจหลักฐานใบเสร็จการเสียภาษี โดยไม่สามารถติดตามว่าเลิกจริงหรือไม่ เพราะส่วนใหญ่แล้วเมื่อหลักฐานครบ เจ้าหน้าที่ก็จะเสนอสรรพากรเขตพื้นที่เพื่ออนุมัติ ซึ่งทางปฏิบัติบางที่ผู้เสียภาษียังแอบทำอยู่ ซึ่งภายหลังเป็นเรื่องที่ยากมากที่จะเอาผู้เสียภาษีมาชำระระบบหรือเสียภาษีอีก เพราะถือว่าพอเข้าใจวิธีการเสียภาษีและ การหลบเลี่ยงเมื่อแจ้งเลิกแล้วจะไม่ยอมมาจดทะเบียนการค้าซ้ำอีก

3. เจ้าหน้าที่แจ้งเลิกส่วนใหญ่ในแต่ละ สพท. พูดเป็นเสียงเดียวกันว่า ผู้เสียภาษีส่วนใหญ่ที่มายื่นความจำนงค์ขอเลิกกิจการค้าเพราะไม่สามารถรับสภาพการกำหนดรายรับของภาษีการค้าชั้นต่ำแต่ละเดือนที่ค่อนข้างสูงชันทุกปีได้ โดยเฉพาะการค้าประเภท 7ง (ร้านอาหาร) ซึ่งเจ้าหน้าที่แจ้งเลิกได้ให้ทัศนะว่า เจ้าหน้าที่บางคนในงานกำหนด

รายรับของฝ่ายสำรวจและกำหนดรายรับ กำหนดรายรับขั้นต่ำใช้วิธีกำหนดความสามารถของผู้เสียภาษี บางครั้งดูที่หน้าตา บุคลิกและการแต่งตัว ซึ่งคำวินิจฉัยของเจ้าหน้าที่กำหนดรายรับอาจจะผิดก็ได้ เพราะคนที่แต่งตัวและเครื่องประดับมาก การประกอบกิจการค้าอาจไม่ผิดก็ได้ และในบางครั้งอาจใช้เหตุผลส่วนตัว อาทิเช่นผู้เสียภาษีพูดไม่ติดก็พลอยให้กำหนดยอดรายรับสูงขึ้น เป็นต้น

4. เนื่องจากงานทะเบียนการค้าเดิม เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทะเบียนการค้าต้องทำหน้าที่วิเคราะห์ และตรวจสอบแจ้งเลิก โอน ย้ายหรือเปลี่ยนแปลงทะเบียนการค้าด้วย เมื่อปริมาณงานจดทะเบียนการค้า แจ้งเลิก โอน ย้ายหรือเปลี่ยนแปลงทะเบียนการค้าด้วย เมื่อปริมาณงานจดทะเบียนการค้า แจ้งเลิก โอน ย้ายหรือเปลี่ยนแปลงการคำมีมากขึ้น (ตารางที่ 3.1 และตารางที่ 3.2) ทำให้วิเคราะห์และตรวจแจ้งเลิกหากรายใดวิเคราะห์แล้วปรากฏว่า มีการชำระภาษีไว้ไม่ครบถ้วน จะส่งฝ่ายตรวจสอบซึ่งมีงานตรวจสอบมากอยู่แล้วไม่สามารถตรวจสอบรายแจ้งเลิกให้รวดเร็ว ทำให้เกิดมีปัญหาในการติดตามตัวผู้เสียภาษี และไม่เป็นการให้บริการผู้เสียภาษี ซึ่งต้องการทราบผลในการแจ้งเลิกอย่างรวดเร็ว

5) เนื่องจากกรมสรรพากร มีนโยบายให้ สพท. ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ระบบออนไลน์ช่วยในการปฏิบัติของ สพท. ตั้งแต่เป็นปีงบประมาณ 2531 จึงจำเป็นต้องเพิ่มงานและบุคลากรสำหรับปฏิบัติงานด้านคอมพิวเตอร์

3.2.1.2 ด้านระเบียบ กฎหมายและปัญหาจากการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี

1. สายงานปฏิบัติไม่เป็นไปตามขั้นตอน

หลักเกณฑ์

งานสำรวจ -----> งานทะเบียน -----> บริการ

ทางปฏิบัติ

งานสำรวจ -----> งานทะเบียน -----> งานสำรวจ

การทำงานของงานทะเบียน งานบริการผู้เสียภาษีมี

ความสัมพันธ์กับงานสำรวจกล่าวคือ เมื่องานสำรวจได้นำผู้เสียภาษีที่เข้าข่ายตามประมวลรัษฎากร

ตารางที่ 3.1

ตารางแสดงการเปรียบเทียบจำนวนรายแจ้ง เลิกต่อจำนวนรายจดทะเบียนการค้า

สพท.	จำนวนรายจดทะเบียนการค้า				จำนวนรายจดทะเบียนแจ้งเลิกการค้า				แจ้งเลิกการค้าคิด เป็นร้อยละของ จำนวนจดทะเบียน
	ปี	ปี	ปี	เฉลี่ย	ปี	ปี	ปี	เฉลี่ย	
	งบประมาณ 2528	งบประมาณ 2529	งบประมาณ 2530		งบประมาณ 2528	งบประมาณ 2529	งบประมาณ 2530		
1	1,294	1,899	1,617	1,603	1,246	929	976	1,050	65.50
2	2,581	2,637	2,804	2,674	1,111	1,122	1,149	1,127	42.15
3	2,481	2,912	2,675	2,689	923	1,068	1,002	998	37.11
4	1,827	2,329	2,568	2,241	812	1,006	967	928	41.41
5	3,435	3,369	4,101	3,635	1,003	1,227	1,099	1,110	30.54
6	1,679	1,825	2,059	1,854	647	866	765	759	40.94
7	2,059	2,178	2,206	2,148	1,023	1,021	1,126	1,057	49.21
8	1,986	2,139	2,315	2,147	1,131	1,111	1,028	1,090	50.77

ที่มา : กรมสรรพากร

ตารางที่ 3.2

ตารางแสดงปริมาณงานค้างแจ้งเล็กและโอนกิจการ

สพท.	ปริมาณงานค้างแจ้งเล็กและโอนกิจการยกมาต้นปี			
	ปีงบประมาณ 2528	ปีงบประมาณ 2529	ปีงบประมาณ 2530	ปีงบประมาณ 2531
1	477	771	571	602
2	1,958	799	562	284
3	61	163	362	451
4	164	238	465	549
5	244	414	524	571
6	798	1,107	299	358
7	513	345	442	427
8	638	785	... 945	1,010

ที่มา : กรมสรรพากร

ให้มาจดทะเบียนการค้า แจ็งเล็ก ย้ายหรือโอน ซึ่งเมื่อมาพบแล้วต้องส่งมอบให้งานทะเบียนรับไป เมื่อจดทะเบียนการค้าเรียบร้อยแล้วหากผู้เสียภาษีต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการชำระภาษี อัตราภาษี เวลาและสถานที่ยื่นแบบเสียภาษี รวมทั้งการขอและกรอกแบบฟอร์มภาษีการค้า จำเป็นต้องส่งงานบริการต่อไปเพื่ออำนวยความสะดวกในเรื่องดังกล่าว ซึ่งถ้าผู้เสียภาษีไม่ได้รับความสะดวก เขาก็จะหลีกเลี่ยงไม่ยอมเสียภาษี แต่ทางปฏิบัติเกิดปัญหาสายงานย้อนกลับ ผู้เสียภาษีกลับไปหาเจ้าหน้าที่งานสำรวจ เพื่อขอคำแนะนำและบริหารการกรอกแบบฟอร์มเพราะงานบริการไม่ยอมอธิบายผู้เสียภาษีซึ่งมาจากงานสำรวจ ลักษณะดังกล่าวถือเป็นการทำงานที่ผิดหน้าที่และวัตถุประสงค์

2. ปัญหาการบันทึกการจดทะเบียนการค้าในรายงานประจำเดือนของแต่ละ สพท. เนื่องจาก สพท. แต่ละ สพท. รายงานผลงานการจดทะเบียนการค้าในแต่ละเดือนไม่เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน สพท. บาง สพท. บันทึกการค้าดำเนินการเสร็จ ๗ วันที่สรรพากรเขตพื้นที่ได้ลงนามในทะเบียนการค้า และบาง สพท. บันทึกการค้าดำเนินการเสร็จ ๗ วันที่สรรพากรเขตพื้นที่ลงนามในแบบคำขอ จดทะเบียนการค้า (ภ.ค. 01) ซึ่งให้ผู้ประกอบการค้าไปแล้วในขณะที่ยังดำเนินการกับใบทะเบียนการค้ายังไม่แล้วเสร็จ เนื่องจากเอกสารอันเป็นสาระสำคัญไม่สมบูรณ์และเมื่อเอกสารสมบูรณ์แล้ว ก็ออกใบทะเบียนการค้าโดยสรรพากรเขตพื้นที่จะลงนาม ๗ วันเดียวกับ ภ.ค. 01 ซึ่ง สพท. ใดที่ปฏิบัติเช่นนี้จะทำให้ไม่มีงานค้างดำเนินการเลย ส่วน สพท. ที่บันทึกการค้าดำเนินการเสร็จ ๗ วันที่สรรพากรเขตพื้นที่ได้ลงนามในใบทะเบียนการค้าเท่านั้น จะมียางค้างดำเนินการเฉพาะรายผู้ประกอบการค้าที่ยื่นคำร้องในช่วง 2-3 วันก่อนสิ้นเดือน

3. ในกรณีที่ผู้ประกอบการค้ามายื่นคำขอจดทะเบียนการค้า และเป็นผู้ประกอบการค้าประเภทกิจการที่ต้องถูกกำหนดรายรับขั้นต่ำ ซึ่งปกติแล้วงานทะเบียนจะต้องส่งบัญชีรายชื่อพร้อมสำเนา ภ.ค. 01 ให้งานกำหนดรายรับสัปดาห์ละครั้งตามแนวทางปฏิบัติของ โครงการพัฒนาฐานภาษี เนื่องจากบาง สพท. ปฏิบัติไม่ถูกต้องคือส่งให้เดือนละครั้งอันเป็นผลทำให้งานกำหนดรายรับไม่สามารถวางแผนงานที่จะทำในระยะสั้นเป็นรายสัปดาห์

4. ระเบียบการจดทะเบียนการค้า กับระเบียบการยื่นแบบแสดงรายการการค้า (ภ.ค. 40) มีช่องว่างในทางปฏิบัติ กล่าวคือผู้ประกอบการค้าต้องยื่นคำขอจดทะเบียนการค้าตามแบบที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด (ภ.ค.01) ภายในกำหนด 30 วันนับแต่วันเริ่มประกอบการค้า ส่วนหน้าที่การยื่นรายการและการชำระภาษีการค้า กฎหมายกำหนดให้ผู้

ประกอบการค้าขึ้นแบบแสดงรายการการค้าสำหรับเดือนภาษีใด ให้ยื่นภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป (มาตรา 85 ทวิ) ตัวอย่างเช่น นาย ก. เริ่มประกอบการค้าวันที่ 20 มกราคม แต่มาจดทะเบียนการค้าวันที่ 26 มกราคม และได้ยื่นแบบแสดงรายการการค้าในวันที่ 1-15 กุมภาพันธ์ ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมาย ขณะเดียวกัน นาย ข. เริ่มประกอบการค้าวันที่ 20 มกราคม แต่มาจดทะเบียนการค้าวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ซึ่งยังอยู่ภายในกำหนด 30 วัน จึงไม่ถือเป็นความผิด แต่หากนาย ข. ไปยื่นแบบแสดงรายการการค้าเมื่อใด จะถูกทั้งเบี้ยปรับและเงินเพิ่มอีกร้อยละ 1.5 ต่อเดือน ถือว่าผิดฐานที่ไม่ยื่นแบบภายในวันที่ 1-15 กุมภาพันธ์ เพราะนาย ข. ได้มาจดทะเบียนการค้าในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ นาย ข. จึงเสียสิทธิและมีความผิด ทั้ง ๆ ที่นาย ก. และนาย ข. เริ่มประกอบกิจการพร้อมกัน มาจดทะเบียนการค้าภายในกำหนด 30 วัน เช่นกันแต่จะทะเบียนการค้าต่างวันกัน เหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าระเบียบการจดทะเบียนการค้ากับระเบียบการยื่นแบบแสดงรายการการค้าขัดแย้งและมีช่องว่างทางปฏิบัติ ทำให้ผู้จดทะเบียนการค้าบางรายกลายเป็นผู้ยื่นแบบเสียภาษีช้าโดยไม่เจตนา

3.2.1.3 ด้านความสมัครใจในการเสียภาษีของประชาชน

1. ปัญหาที่เกิดจากการต้อนรับของผู้เสียภาษีที่มาชำระเงินภาษี แต่หลักฐานไม่ครบเช่นใบหักภาษี ณ ที่จ่าย ใบทะเบียนสมรส เบี้ยประกันชีวิต เงินบริจาค ฯลฯ แต่พยายามจะให้เจ้าหน้าที่รับไว้ก่อน เมื่อเจ้าหน้าที่ไม่รับก็ไปฟ้องผู้ใหญ่ว่าไม่อำนวยความสะดวก ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่จะพยายามโอนอ่อนให้รับไว้ก่อนเพราะผู้เสียภาษีได้มายื่นแบบแสดงรายการภาษีแล้วถือว่าอำนวยความสะดวกผิดทาง ทำให้ผู้เสียภาษีและคนทำบัญชีเกิดความเคยชิน เมื่อแบบแสดงรายการชำระภาษีได้รับการตรวจสอบและประเมินภาษีเพิ่มเติม เพราะยื่นรายการที่ขอหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนไม่ครบ เมื่อกองกรรมวิธีแบบแสดงวิธีแบบแสดงรายการส่งแบบแจ้งการประเมินมาที่ สพท. สพท. ก็ต้องทำหนังสือเชิญพบผู้เสียภาษีให้นำหลักฐานมาแสดง เพื่อยกเลิกการประเมิน ทำให้เสียเวลา ค่าใช้จ่าย และกำลังเจ้าหน้าที่โดยใช้เหตุ

2. กรณีผู้ประกอบการค้าไม่จดทะเบียนการค้าและไม่สามารถมาจดทะเบียนได้ภายในเวลาที่กำหนด ตามระเบียบให้เจ้าหน้าที่สำรวจรับ ภ.ศ.01 พร้อมเอกสารมายื่นงานทะเบียนให้แทน ทางปฏิบัติมีปัญหาคือ งานทะเบียนส่งใบทะเบียนการค้าให้ไม่ทันกำหนดยื่นภาษีการค้าเดือนแรก ซึ่งผู้เสียภาษีจำเป็นต้องใช้เลขทะเบียนการค้า

3. ในท้องที่รอบนอก ผู้เสียหายยังไม่เข้าใจหน้าที่พ่อ
ไม่ชวนชายที่จะรู้ รวมทั้งการตอบปัญหาข้อหาหรือจากกรมสรรพากรล่าช้า เอกสารเผยแพร่มีน้อยไม่
เพียงพอและทันกับความต้องการของผู้เสียหาย ทำให้การบริการและอำนวยความสะดวกล่าช้าไปด้วย

3.2.2. ปัญหาการสำรวจและการกำหนดรายรับ

แนวทางการปฏิบัติของงานสำรวจและงานกำหนดรายรับ นอกจาก
จะอิงประมวลรัษฎากรแล้ว ยังมีระเบียบกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติของทุก สพท. คือ

1. ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการสำรวจแหล่งภาษีอากรและการ
ติดตามการยื่นแบบแสดงรายการภาษี พ.ศ. 2530

2. ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการกำหนดรายรับขั้นต่ำของ
ผู้ประกอบการค้า พ.ศ. 2529

3. ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีการค้า (ฉบับที่ 38)
เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดรายรับขั้นต่ำ ตามมาตรา 86 แห่ง
ประมวลรัษฎากร

4. ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีการค้า (ฉบับที่ 44)
เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดรายรับขั้นต่ำ ตามมาตรา 86 แห่ง
ประมวลรัษฎากร

ตามโครงการการพัฒนาฐานภาษีของ สพท. ได้กำหนดวัตถุประสงค์
สำหรับงานสำรวจและกำหนดรายรับขั้นต่ำไว้ดังต่อไปนี้

ก. การสำรวจสถานประกอบการค้า

1. เพื่อติดตามให้ผู้ประกอบการค้าซึ่งอยู่ในข่ายต้องจดทะเบียน
การค้าและยื่นแบบแสดงรายการ ฯ ได้ทำการจดทะเบียนการค้าและยื่นแบบให้ถูกต้อง

2. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการค้าและ
ผู้ประกอบการค้าที่ปรากฏตามสภาพข้อเท็จจริงสำหรับการกำหนดรายรับขั้นต่ำ และการตรวจสอบ

3. เพื่อให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีการค้า
ณ สถานประกอบการของผู้เสียหายในด้านเลขประจำตัวผู้เสียภาษี เลขทะเบียนการค้า แบบแสดง
รายการเสียภาษี ฯ และข้อมูลต่าง ๆ

ข. การกำหนดรายรับขั้นต่ำ

1. โดยดูสภาพข้อเท็จจริงของสถานประกอบการค้า

1.1 เพื่อให้สามารถกำหนดฐานรายรับขั้นต่ำ และจัดเก็บ

ภาษีได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

1.2 เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร โดย

วิธีการแจ้งความเท็จเกี่ยวกับสภาพของกิจการ และสถานะของการค้า

2. โดยการเพิ่มเปอร์เซ็นต์จากรายรับที่กำหนดไว้เดิม

เพื่อให้สามารถปรับปรุงฐานรายรับ และจัดเก็บภาษีได้

อย่างรวดเร็วและทั่วถึงยิ่งขึ้น

ดังนั้นเมื่อทราบระเบียบแนวทางปฏิบัติแล้วจะกล่าวถึง

ปัญหาของงานดังต่อไปนี้

3.2.2.1 ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บ

1. ปัญหาความร่วมมือ

เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับความร่วมมือ เช่น กรณีออก

สำรวจแม้จะมีหนังสือนำตัวไป ผู้ประกอบการค้ามักจะไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ตอบคำถาม โดยเฉพาะ โรงงานหรือแม้แต่กิจการรายย่อย เช่น กรณีแผงลอยหรือรถเข็นที่มีโต๊ะเก้าอี้เพื่อทำการขายอาหารไม่ยอมรับหนังสือ และไม่ให้ความร่วมมือ รวมทั้งตอบคำถามใด ๆ ไม่ให้ชื่อที่อยู่หรือแจ้งเท็จ เจ้าหน้าที่จะมีมาตรการใดที่จะบังคับให้ผู้เสียภาษีเหล่านี้เข้าระบบภาษี นอกจากนี้

เจ้าหน้าที่สำรวจไม่สามารถบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้ได้ตามสภาพความเป็นจริงจากเจ้าของกิจการหรือตัวแทนเนื่องจากเจ้าของหรือคนงานไม่ให้ความร่วมมือและเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับประเภทกิจการที่ไปทำการสำรวจ กล่าวโดยสรุปแล้วการสำรวจและการหาข้อมูลเจ้าหน้าที่มักไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ประชาชน และตัวผู้เสียภาษีเองที่จะให้ข้อมูลหรือชื่อที่อยู่แท้จริง โดยเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมาย

2. ปัญหาอัตรากำลัง

กำลังคนแต่ละสายงานไม่พอเพียง ส่วนใหญ่ในแต่ละ

สหพ. งานสำรวจจะแบ่งเป็นสายงานสายละ 2 คน ซึ่งถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากร

ผู้เสียหายในแต่ละสายงานที่จะต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะในบางสายงานที่มีแต่สภาพสตรีทำให้ผู้เสียหายขาดความยำเกรง การกำหนดอัตรากำลังในสายงานสำรวจควรมีจำนวนสัดส่วนผู้ชาย : ผู้หญิง อย่างน้อยที่สุดกึ่งหนึ่งของแต่ละสายงาน แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏบางงานสำรวจในแต่ละ สพท. มีเจ้าหน้าที่ชายน้อยมาก ขณะเดียวกันหัวหน้างานในสายงานสำรวจและกำหนดรายรับเป็นสตรีเสีย 7 สพท. มีเพียง สพท. เดียวที่มีหัวหน้างานเป็นผู้ชายคือ สพท. 7 ซึ่งสภาพงานสำรวจและกำหนดรายรับจำเป็นต้องออกนอกสถานที่บ่อยครั้ง ออกคุ่มกิจการร้านอาหาร โรงแรม ในที่คลับ คาร์บาเรย์ รวมทั้งแผงลอยตลาดได้รู้้ง จำเป็นต้องอาศัยบุคคลากรที่เป็นบุรุษ และมีลักษณะน่ายำเกรงเฉพาะตัวอีกด้วย นอกจากนี้ปัญหาอัตรากำลังในขณะนี้ไม่พอและคาดว่าแนวโน้มจะมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคม จำเป็นจะต้องใช้อัตรากำลังเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และจากผลการสำรวจที่ผ่านมายังกระทำไม่ทั่วถึงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนครัวเรือนแล้วยังมีเปอร์เซ็นต์ค่อนข้างต่ำ (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3

ตารางแสดงการเปรียบเทียบจำนวนรายสำรวจได้ต่อจำนวนครัวเรือน

สหท.	ปีงบประมาณ 2530 สำรวจได้ (ราย)	ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2530 จำนวนครัวเรือน (หลัง)	สำรวจได้คิดเป็นร้อยละ ของจำนวนครัวเรือน
1	8,908	53,925	16.52
2	8,904	94,595	9.41
3	13,201	69,755	18.67
4	9,114	146,836	6.21
5	9,247	181,546	5.09
6	6,449	137,138	4.70
7	10,254	158,527	6.47
8	8,495	142,508	5.96

ที่มา : กรมสรรพากร

3. ปัญหาวิธีการศึกษาของเจ้าหน้าที่

บุคคลากร โดยเฉพาะงานสำรวจอย่างน้อยหัวหน้าสายควรจะมีการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรี คือมาจากตำแหน่งนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ เพราะเจ้าหน้าที่เหล่านี้ถือเป็นด่านหน้าหรือประชาสัมพันธ์ของกรมก็ได้ จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ มนุษยสัมพันธ์และความรู้ในประมวลกฎหมายเป็นอย่างดี เพื่อจะได้โต้ตอบปัญหาเกี่ยวกับปัญหาภาษีอากรและให้คำแนะนำแก่ผู้เสียภาษีได้อย่างถูกต้อง แต่ข้อเท็จจริงเจ้าหน้าที่ในงานสำรวจมีจำนวนโดยเฉลี่ยเพียง 1 ใน 3 เท่านั้นที่จบปริญญาตรี นอกจากนั้นมาจากวุฒิ ปวช. ปวส. ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสตรีที่มีครอบครัวแล้วมีภาระหองครอบครัว ทำให้การออกสำรวจทำได้ไม่เต็มที่ เช่น ในเวลากลางคืน งานสำรวจเป็นงานใกล้ชิดกับประชาชนและเป็นด่านแรกที่จะชักจูงประชาชนเข้าสู่ระบบการจัดเก็บภาษี และเสียภาษีอากรด้วยความเต็มใจ เจ้าหน้าที่สำรวจจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีมนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างดี งานสำรวจเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารงานจัดเก็บภาษีสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาเช่น ประเทศไทย แต่เจ้าหน้าที่บางคนมองงานสำรวจว่าเป็นงานที่ต้อยความสำคัญและมีแต่ความยากลำบาก เพราะต้องออกไปเดินสำรวจในท้องที่ต่าง ๆ โดยไม่มียานพาหนะจึงไม่อยากทำงานดังกล่าว เมื่อได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่สำรวจฯ ก็มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าหน้าที่ที่ไม่มีงานไหนรับแล้ว ก็ส่งมาลงโทษให้อยู่งานสำรวจฯ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวขาดความตั้งใจหรือไม่เต็มใจในการทำงาน ดังนั้นการทำงานจึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

4. ปัญหาการแบ่งสายงาน

กรณีงานกำหนดรายรับ ระบบการแบ่งสายงานลดทอนให้ความสำคัญไม่เท่าเทียมกัน เช่นงานตัดเย็บเสื้อผ้า ทำผม เป็นต้น ซึ่งให้ความสำคัญน้อยมากเมื่อเทียบกับโรงกลึง โรงหล่อโลหะ เป็นต้น เจ้าหน้าที่คนไหนทำงานอะไรก็ผูกขาดไม่มีการสับเปลี่ยน เพราะกิจการบางกิจการมีรายรับมากภาษีก็น่าสนใจ และกิจการที่มีรายรับน้อยภาษีก็น่าสนใจ ทำให้คุณภาพของเจ้าหน้าที่และปริมาณของผลงานในการพิจารณาความดีความชอบต่างกัน

3.2.2.2 ด้านระเบียบ กฎหมาย และปัญหาจากการปฏิบัติตาม กฎหมายภาษี

1. ปัญหาของงานสำรวจในเรื่องการจัดทำทะเบียน
การสำรวจ (ส.ร.41)*

สพท.1 เอกสารประกอบการเดินทางสำรวจและการ
จัดทำ ส.ร.41 สพท.1 ใช้แผนที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยแบ่งงานให้เจ้าหน้าที่สำรวจเป็น
area ตามลักษณะการแบ่งของแผนที่สำนักงานสถิติฯ ไม่แบ่งตามถนน แขวง โดยเด็ดขาด การจัด
เก็บแฟ้มสำรวจ หัวหน้างานเป็นผู้จัดเก็บโดยแยกเขต แยกแขวง และแยกประเภทกิจการเป็น
เดือน ๆ

ปัญหาการจัดทำ ส.ร.41

1. ในสถานการณ์ค้าเดียวกันอาจเปลี่ยนแปลงชื่อผู้ประกอบการ
การค้าหลายครั้งทำให้เกิดปัญหาในการวันบรรทัด

2. บางรายการใน ส.ร.41 เช่น ช่องรายการยอด
เงินได้หรือกำหนดรายรับ มักไม่ได้ความจริงจากผู้ประกอบการค้า จึงเสนอให้ยกเลิกรายการ
ดังกล่าว

3. ขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่สำหรับจัดทำ ส.ร.41

สพท.2 เอกสารประกอบการเดินสำรวจและจัดทำ
ส.ร.41 คือบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การจัดทำ ส.ร.41 เพิ่งจะเริ่มดำเนินการซึ่งมีปัญหา
อุปสรรคหลายประการ คือ

1. บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๆ ขณะนี้ล่าสมัย

2. การวันบรรทัดใน ส.ร.41 เป็นปัญหาเนื่องจากท้องที่
สพท.2 มีอาคารขนาดใหญ่หลายแห่ง ซึ่งแต่ละแห่งประกอบด้วยหลายบริษัทและสถานการณ์ค้าซึ่งใช้
เลขที่เดียวกัน และกรณีแผงลอยไม่มีเลขที่สถานการณ์ค้าซึ่งวันบรรทัดมาก จะทำให้สิ้นเปลืองสมุด
ทะเบียนการสำรวจ (ส.ร.41) เป็นจำนวนมาก

* ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก

ซึ่งเห็นว่าควรจะมี 2 คน

สำรวจลง

3. ขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่สำหรับจัดทำ ส.ร.41

4. ขอให้พิจารณาลดประมาณการหรือเป้าหมายการ

สพท.3 เอกสารประกอบการเดินสำรวจและจัดทำ

ส.ร.41 ได้ใช้บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ประกอบกับแบบสำรวจซึ่งเจ้าหน้าที่ออกเดินสำรวจจริง การจัดเก็บแบบสำรวจทั่วหน้างานเป็นผู้จัดเก็บเรียงตามเลขที่ตั้งเป็นรายถนน ดังนั้นปัญหาและข้อ ขัดข้องของการเดินสำรวจและจัดทำ ส.ร.41

1. สถานการค้าที่เป็นแผงลอยไม่มีเลขที่
2. บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่ปรากฏรายนามนิติบุคคล
3. เลขที่โรงเรียนในซอยต่าง ๆ ซ้ำกัน
4. สถานประกอบการที่ตั้งอยู่ตามศูนย์การค้าใหญ่ ๆ

เช่นมาบุญครองใช้เลขที่เดียวกัน และเปลี่ยนเจ้าของหลายครั้ง มีปัญหาในการบันทึก ส.ร.41 จะ เว้นทางเท่าใด

ลำดับจากมากไปหาน้อยเสมอไป

5. การให้เลขที่โรงเรียนของเขตมิได้เรียงตาม

นอกจากนี้ ส.ร.41 ไม่ควรพิมพ์เป็นเล่ม เพื่อประโยชน์และสะดวกในการสอดแทรกรายชื่อสำรวจ พบเพิ่มเติม

สพท.4 การจัดเก็บแฟ้มสำรวจเก็บไว้ที่ส่วนกลาง

โดยหัวหน้างานเป็นผู้ควบคุมเรียงแฟ้มตามทะเบียน ส.ร.41 และให้รหัสเพื่อการค้นหาปัญหา คือ

1. ขาดเอกสารประกอบการเดินสำรวจได้แก่แผนที่ ทำให้ยากต่อการเดินสำรวจ เนื่องจากสภาพท้องที่ของ สพท.4 บางแขวง สถานประกอบการค้ามิ ได้รวมกันเป็นกลุ่ม

2. ขาดอัตรากำลังในการจัดทำ ส.ร.41

สพท.5 เอกสารประกอบการเดินสำรวจใช้แผนที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งมีครบทุกเขตและปัจจุบันที่สุด ปัญหาที่พบคือการจัด ส.ร.41 คือขาดอัตรากำลัง

สพท.6 เอกสารประกอบการเดินสำรวจใช้แผนที่การสื่อสารแห่งประเทศไทย โดยแบ่งงานให้เจ้าหน้าที่สำรวจเป็น 2 ลักษณะ คือเฉพาะเขตบางกะปิ ให้รับผิดชอบเป็นรายถนน ส่วนเขตอื่น ๆ ซึ่งอยู่ห่างไกลย่านชุมชน เจ้าหน้าที่สำรวจทุกสายร่วมรับผิดชอบโดยรวมกันเดินสำรวจพร้อมกัน ในท้องที่เดียวกัน

ปัญหาการจัดทำ ส.ร.41

1. ขาดอัตรากำลัง
2. กรณีถ้าใช้บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๓ ลง

ส.ร.41 มีปัญหาในการค้นหาเลขที่บ้านหรือซอยไม่พบเป็นจำนวนมาก

3. ควรคัดบางรายการในทะเบียน ส.ร.41 ออก เช่นรายการยอดเงินได้และกำหนดรายรับเนื่องจากเห็นว่าไม่ได้เชื่อถือจริงจากผู้ประกอบการค้า และรายละเอียดในแบบสำรวจก็มีอยู่แล้ว

สพท.7 เอกสารประกอบการสำรวจบางส่วนใช้แผนที่ของการสื่อสารแห่งประเทศไทย เรื่องการใช้คอมพิวเตอร์บันทึกข้อมูลการสำรวจแทน ส.ร.41 ได้ติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์แล้วทราบว่า มีทางเป็นไปได้ แต่เนื่องจากหน่วยความจำของคอมพิวเตอร์ของ สพท. มีไม่พอจำเป็นต้องเพิ่มหน่วยความจำอีก

การใช้ประโยชน์ของ ส.ร.41 เพื่อการควบคุมเห็นว่าใช้เพียงแผนที่ในการควบคุมการเดินสำรวจแทน ส.ร.41 ก็น่าจะครบถ้วนแล้วแต่มีปัญหาคือ สพท.7 มีแผนที่ไม่ครบถ้วนทุกเขต

สพท.8 เอกสารประกอบการสำรวจใช้บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีปัญหาคือ

1. บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่เป็นปัจจุบัน
2. ระบุเลขที่บ้านเรียงตามถนน ซอย ไม่ระบุหมู่ แต่

สภาพท้องที่ของ สพท.8 แบ่งเป็นหมู่ ทำให้ยากต่อการค้นหา

การจัดแน้มสำรวจโดยวิธีเรียงตามวันที่สำรวจ ส่วน

ส.ร.41 ยังไม่ได้จัดทำบางแขวง

2) กรณีการกำหนดรายรับผู้ประกอบการค้า¹ ต้องแจ้งรายจ่ายที่เป็นปัจจัยก่อให้เกิดมูลค่าของสินค้าที่ขายหรือบริการให้ขึ้น โดยตรง เช่นค่าวัสดุที่ใช้ค่าแรงงาน ค่าเชื้อเพลิงหรือพลังงานอย่างอื่น ค่าสิทธิต่าง ๆ ค่าเช่าอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างรวมกัน เมื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดรายรับขั้นต่ำ กรมสรรพากรจะส่งแบบแจ้งรายจ่ายสำหรับผู้ประกอบการค้า (ภ.ด.45)* โดยมีหลักฐานการตอบรับ ผู้ประกอบการค้าจะต้องแจ้งรายจ่ายตามแบบ ภ.ด.45 ภายใน 15 วัน นับแต่วันถัดจากวันรับแบบ ภ.ด.45 ระเบียบกำหนดให้ 3 เดือนแล้วค่อยส่ง ภ.ด.45 เท่ากับใช้เวลาประมาณ 105 วัน ที่ให้ผู้เสียภาษีแจ้งรายจ่ายมา ผู้ประกอบการค้าหลายรายกว่าจะส่งกลับมาเริ่มเดือนที่ 5 หรือเดือนที่ 6 แล้ว กว่าจะประเมินรายรับขั้นต่ำกลับไปก็เดือนที่ 7,8 กลายเป็นว่าอย่างเข้ามาครั้งก่อนปีกว่าจะเอาผู้เสียภาษีการค้ามาประเมินรายรับขั้นต่ำได้ และถ้าภายใน 3 เดือน - 7 เดือนก่อนหน่วยงานจะกำหนดรายรับ ผู้เสียภาษียื่นหรือเสียภาษีไว้ต่ำกว่าความเป็นจริงก็จะทำให้รัฐสูญเสียรายได้ที่ควรจะได้รับจำนวนไม่น้อย โดยไม่มีมาตรการฐานที่จะปรับหรือลงโทษผู้เสียภาษีนั้น ๆ ได้ เพราะระเบียบขั้นตอนทำให้การทำงานล่าช้า

3) กรณีผู้ประกอบการค้าเคยถูกกำหนดรายรับขั้นต่ำและ²

(ก) ไม่แจ้งรายจ่ายตามแบบ ภ.ด.45 ภายในกำหนด ให้กำหนดรายรับขั้นต่ำ โดยนำรายรับขั้นต่ำที่กำหนดไว้ครั้งสุดท้ายบวกอีกร้อยละ 20 ของรายรับขั้นต่ำนั้นได้ผลลัพธ์เท่าใด กำหนดเป็นรายรับขั้นต่ำครั้งต่อไป แต่สภาพข้อเท็จจริงที่ปรากฏการเพิ่มยอดร้อยละ 20 อาจ

¹ ฝ่ายควบคุมประเมินผลและเอกสารกองนโยบายและแผน, เอกสารเผยแพร่การกำหนดรายรับขั้นต่ำเพื่อเสียภาษีการค้า. (กรมสรรพากร, 2530), หน้า 7.

* ดูเพิ่มเติมภาคผนวก

² ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีการค้า (ฉบับที่ 44) เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดรายรับขั้นต่ำตามมาตรา 86 เบญจแห่งประมวลรัษฎากร ข้อ 3 (1)(ก) (เอกสารโรเนียว)

ไม่เป็นผลเพราะผู้เสียหายอาจถูกประเมินรายรับขั้นต่ำครั้งแรกไว้ต่ำกว่าที่เป็นจริงมาก การเพิ่มยอดร้อยละ 20 ของรายรับครั้งเก่าอาจไม่ถือเป็นการทำโดยที่ไม่แจ้งยอดรายจ่ายให้เจ้าหน้าที่ภายในกำหนดเวลา แต่อาจถือเป็นประโยชน์เสียด้วยซ้ำ

นอกจากนี้ตามระเบียบการกำหนดรายรับขั้นต่ำ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการกำหนดรายรับเมื่อพ้นระยะเวลา 3 เดือน นับตั้งแต่วันเริ่มประกอบกิจการ ทำให้ผู้ประกอบการค้าบางรายซึ่งมีรายรับมากในระยะแรกยื่นภาษีไว้ต่ำได้ตามใจชอบ หรือยื่นแบบไม่มีภาษีเรียกเก็บ

3.2.2.3 ด้านความสมัครใจในการเสียภาษีของประชาชน

1. ผู้เสียหายส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางภาษี

เช่นกรณีภาษีการค้าคิดจากฐานรายรับก่อนหักค่าใช้จ่าย ไม่ใช่รายรับสุทธิหรือรายรับที่หักค่าใช้จ่ายแล้ว ซึ่งถือเป็นความคลาดเคลื่อนอย่างหนึ่ง เมื่อเจ้าหน้าที่ประเมินรายรับขั้นต่ำก็ทำให้เกิดภาพพจน์ที่เป็นลบต่อกรมสรรพากรว่าถอนชนท่าน เพราะคิดว่าเป็นรายรับมากเกินไปเกินกำลัง ซึ่งความจริงเป็นรายรับที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงแล้ว แต่ผู้เสียหายคิดว่าคำนวณภาษีจากกำไรที่ได้ของกิจการซึ่งไม่ถูกต้อง

2. ปัญหาจากจากรอกแบบ ภ.ค.45 ผู้เสียหายไม่ลงรายการรายจ่ายตามที่เป็นจริง บางรายจงใจลงรายจ่ายต่ำกว่าความเป็นจริงจนแทบไม่น่าเชื่อว่ากิจการจะดำรงอยู่ได้ด้วยรายจ่ายเพียงน้อยนิด บางรายก็ลงยอดรายจ่ายสูงเกินความเป็นจริงจนเหลือเชื่อว่าจะสามารถตั้งกิจการอยู่ได้เช่นกัน เมื่อเจ้าหน้าที่ประเมินรายรับขั้นต่ำออกไปโดยมิได้ออกมาดูกิจการที่สถานการณั้ นั้น ๆ ยอดประเมินจึงคลาดเคลื่อน เกิดความไม่เป็นธรรมและลักลั่นกัน ในหมู่ผู้ประกอบการค้ากิจการเดียวกัน

3. กรณีการเสียภาษีการค้าเหมา แม้จะเป็นเงินจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับที่จะต้องไปยื่นแบบ ภ.ค.40 แล้วเสียภาษีทุกเดือน แต่ต้องชำระเป็นก้อนและชำระล่วงหน้า ซึ่งผู้เสียหายส่วนใหญ่มักเป็นพวกหาเช้ากินค่ำ และมักจะไม่ค่อยยอมรับและยอมไปเสียภาษี นอกจากนี้ตามหลักการแล้วผู้เสียหายต้องมาทำคำร้องขอเสียภาษีการค้าเหมาที่สรรพ. แล้วไปชำระที่เขต(อำเภอ) ซึ่งสถานการณ์การค้าตั้งอยู่ แต่ในทางปฏิบัติผู้เสียหายกลับไปเขตก่อน ซึ่งส่วนใหญ่ เจ้าหน้าที่เขตแนะนำอะไร ผู้เสียหายรายเล็กส่วนใหญ่จะเชื่อ ทั้ง ๆ ที่เจ้าหน้าที่

เขตส่วนใหญ่มีหน้าที่เพียงรับเงินที่ผู้เสียภาษีมาชำระตามกำหนดเวลา ยังขาดความรู้ในขั้นตอนการบริหารภาษีของสพท.

3.2.3 ปัญหาการตรวจสอบภาษีอากร

การตรวจสอบภาษีอากรในแง่ของการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร ถือว่าเป็นสายงานสำคัญของการบริหารภาษีอากร ตามหลักการใหญ่แล้วการตรวจสอบภาษีมียัตถุประสงค์เพื่อเป็นการปราบปรามและป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีอากร โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียภาษีอากรที่สุจริต และที่สำคัญคือเพื่อเป็นการหารายได้ให้แก่รัฐโดยการตรวจสอบหาความผิดหรือข้อผิดพลาดในกรณีผู้เสียภาษีชำระภาษีอากรไว้ไม่ถูกต้องครบถ้วนไม่ว่าจะเป็นกรณีเจตนาหลีกเลี่ยงภาษีอากรหรือไม่ก็ตาม การตรวจสอบภาษีอากรของสพท. ใช้ระเบียบการตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2525 รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องและอิงประมวลรัษฎากรแทบทุกมาตรา เพราะงานตรวจสอบเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรของสพท. ปัญหาการตรวจสอบที่พบในการดำเนินการของสพท. คือ

3.2.3.1 ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บ

1. อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ไม่สอดคล้องปริมาณงานการตรวจสอบปี 2530 กรมสรรพากรมีข้าราชการ 8,995 ตำแหน่ง (เพิ่มขึ้นจากปี 2529 เป็น 262 คน)³ ลูกจ้างประจำ 1,647 ตำแหน่ง รวม 10,640 ตำแหน่ง ในจำนวนดังกล่าวเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบประมาณ 1,128 คน แต่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบใน สพท. 1-8 มีเพียง 578 คน (อัตรากำลังปี 2531) จะเห็นได้ว่าอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตรวจสอบไม่สอดคล้องกับปริมาณงานที่ต้องตรวจสอบ เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของกรุงเทพมหานครหรือจำนวนแบบที่ยื่น เจ้าหน้าที่แต่ละคนมีงานล้นมือทำให้การตรวจสอบทำได้ไม่เต็มที่และทำได้ไม่ทั่วถึง

³ กรมสรรพากร, รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2530. (กรุงเทพมหานคร : กรมสรรพากร, 2530), หน้า 56.

2. ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่บางคนยังไม่เหมาะสมกับตำแหน่งและขาดประสบการณ์ ผู้ที่จะทำการตรวจสอบภาษีอากรจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรและการบัญชี เทคนิคการตรวจสอบ และความรู้เกี่ยวกับธุรกิจต่าง ๆ เป็นอย่างดีจึงจะทำให้การตรวจสอบภาษีอากรได้ผลดี แต่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ตรวจสอบบางคนมิได้เป็นผู้ที่จบการศึกษาทางด้านการศึกษาโดยตรง และเมื่อสอบบรรจุเข้ารับราชการก็มีการอบรมเพียง 1 สัปดาห์ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สั้นมากก็ถูกส่งไปประจำหน่วยงานตรวจสอบต่าง ๆ ทำให้ความรู้และประสบการณ์มีไม่เพียงพอที่จะตรวจสอบภาษีอากรให้ได้ผล อีกทั้งกรมสรรพากรไม่มีคู่มือประกอบการปฏิบัติงาน โดยถือว่าเจ้าหน้าที่จะต้องมีความรู้และชวนชวยหาเอาเอง ทำให้การปฏิบัติงานมิได้เป็นไปในแนวเดียวกัน และเกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น

3. อำนาจของเจ้าพนักงานประเมินมีไม่เพียงพอในหลาย ๆ กรณี เช่น ในกรณีออกตรวจค้นตามมาตรา 3 เบญจ หรือกรณีตรวจปฏิบัติการตามมาตรา 87 จัดว่า บางครั้งผู้เสียภาษีหรือผู้ที่จะถูกตรวจไม่ยอมให้ความร่วมมือ โดยไม่ยอมให้เข้าไปในสถานประกอบการค้าแต่อย่างใด เจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจเพียงพอที่จะดำเนินการตามความเหมาะสมเพื่อที่จะเข้าไปในสถานการค้าหรือสำนักงานของผู้ที่จะถูกตรวจได้ เจ้าพนักงานฯ ต้องไปขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำท้องที่นั้น ๆ ทำให้เสียเวลา และบัญชีเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่การตรวจสอบอาจถูกเคลื่อนย้ายหรือถูกทำลายไปเสียก่อน

4. สวัสดิการ ชำนาญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ยังไม่ดีพอ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบแต่ละคนต้องมีความรับผิดชอบสูง งานมีปริมาณมาก เจลี่ยผลงานที่ต้องตรวจสอบให้ได้เป้าหมายคนละหลายล้านบาทต่อปี ในการตรวจสอบภาษีบางรายเจ้าหน้าที่ตรวจสอบต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวบางส่วน และในบางกรณีหากทำงานผิดพลาดไปเจ้าหน้าที่ตรวจสอบอาจต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญาหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง อีกทั้งสวัสดิการที่จะพิจารณาให้เจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอ ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ดังนั้นประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่จึงยังไม่ดีเท่าที่ควร

5. ความสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ยังไม่เป็นกันเอง ขาดความเข้าใจระหว่างกันทำให้ขาดความร่วมมือในการทำงาน ผู้บังคับบัญชาบางคนไม่สอนงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยถือว่าผู้ใต้บังคับบัญชาต้องหาความรู้และชวนชวยหาเอาเอง ซึ่งเป็นการทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน อาจก่อให้เกิด

ความเสียหายแก่ผู้เสียหายเองและหรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับบัญชาที่ได้ปฏิบัติงานไปแล้วด้วย

6. เนื่องจากในปัจจุบันงานควบคุมการตรวจสอบ ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนการประเมินภาษีว่า เจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจสอบและประเมินภาษีถูกต้องตามแนวทางการตรวจสอบ คำสั่ง ระเบียบข้อกฎหมายหรือไม่เพียงใดนั้น ยังรวมอยู่เป็นงานหนึ่งในฝ่ายตรวจสอบต่าง ๆ ทุกฝ่าย จึงทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานตรวจสอบดังนี้

- ชัดต่อหลักการถ่วงดุลอำนาจในการจัดโครงสร้างภายในองค์การ คือหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมการตรวจสอบ ไม่ควรอยู่ในหน่วยงานเดียวกันกับหน่วยงานที่ถูกควบคุมการตรวจสอบ

- การปฏิบัติงานเกิดความไม่คล่องตัว เพราะหัวหน้างานควบคุมการตรวจสอบยังขึ้นตรงกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบแต่ละฝ่าย

- ปริมาณงานที่สั่งให้งานควบคุมการตรวจสอบ ความถูกต้องมีเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี จนไม่สามารถจะตรวจสอบได้ละเอียดถี่ถ้วนทุกประเด็นอันเป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นช่องโหว่ให้ผู้เสียหายยื่นอุทธรณ์หรือ เกิดหนี้ค้างตามมา

- การทำงานควบคุมการตรวจสอบแยกอยู่ในฝ่ายตรวจสอบ ทำให้มาตรฐานการตรวจสอบ ไม่เป็นไปในแนวเดียวกันจึงไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย

- การคัดเลือกแบบแสดงรายการหรือรายการที่ควรถูกตรวจสอบ เป็นไปอย่างไร้ทั่วถึงและเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย

3.2.3.2 ด้านระเบียบ กฎหมาย และปัญหาจากการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร

1. ปัญหาด้านตัวบทกฎหมายไม่ชัดเจน ซึ่งทำให้ตีความหมายไปได้หลายทาง ไม่สามารถให้คำแนะนำผู้เสียหายอากรได้อย่างถูกต้อง ทำให้เกิดมีปัญหา บางครั้งเจ้าหน้าที่เกิดความสับสน และมีอยู่บ่อยครั้งที่จะต้องขอให้กองกฎหมายพิจารณาตีความ ทำให้เสียเวลาในการตรวจสอบ ทั้งนี้เพราะกรมสรรพากรไม่มีคู่มือประกอบการปฏิบัติงาน โดยถือว่าเจ้าหน้าที่จะต้องมีความรู้ และขอความช่วยเหลือความรู้เอาเอง ทำให้การปฏิบัติงานมิได้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและเกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น

ประมวลวิธีการและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมักมีการแก้ไขอยู่บ่อย ๆ ทำให้ประชาชนหรือผู้เสียหาย และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องยากที่จะติดตามได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงแก้ไข บางครั้งกว่าเจ้าหน้าที่หรือผู้เสียหายจะได้รับทราบถึงการเปลี่ยนแปลงแก้ไข เวลาที่ได้ล่วงเลยกำหนดที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบนั้นแล้ว และบางครั้งเกิดปัญหาสับสนในทางปฏิบัติแก่ผู้เสียหายและเจ้าหน้าที่ที่ไม่อาจที่จะแนะนำให้กับผู้เสียหายได้อย่างถูกต้อง

2. ตามระเบียบการตรวจสอบภาษีของกรมสรรพากร

ในปัจจุบัน ให้อำนาจสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่หรือสำนักงานสรรพากรจังหวัดออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรรายที่มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในเขตท้องที่ ในกรณีผู้เสียหายมีฐานะเป็นบุคคลธรรมดา นอกจากกองตรวจภาษีอากรมีอำนาจออกหมายเรียกตรวจสอบผู้มีหน้าที่เสียภาษีทั่วราชอาณาจักร โดยกรมสรรพากรมีนโยบายหรือมีการมอบหมายพิเศษเป็นขอบเขตของการออกหมายการใช้หลักสำนักงานใหญ่หรือภูมิภาคเป็นหลักแยกท้องที่ความรับผิดชอบเป็นความถูกต้องและถือปฏิบัติมาโดยตลอด อีกประการหนึ่งต้องยอมรับว่าสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ เป็นผู้ใกล้ชิดกับผู้เสียหายย่อมทราบความเป็นไปของธุรกิจการค้าและฐานะทางทรัพย์สินของผู้เสียหายอากรในท้องที่ได้ดี การประเมินภาษีและการเร่งรัดหนี้ภาษีอากรจะประสานกันได้อย่างเหมาะสม

แต่เมื่อคำนึงถึงการขยายตัว และวิธีการประกอบธุรกิจ

ในปัจจุบันที่มีลักษณะ เป็นข่ายเครือข่ายครอบคลุมไปหลายท้องที่ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

(ก) การตั้งโรงงานกระจายกันหลายแห่งและการแยกการจำหน่าย (การตลาด) ออกเป็นอีกนิติบุคคลหนึ่ง หรือหลายนิติบุคคลเพื่อประโยชน์ทางภาษีอากรอีกทางหนึ่งด้วย

(ข) การมีศูนย์เก็บสินค้าไว้ในกรุงเทพมหานคร โดยเป็นศูนย์กลางเพื่อส่งสินค้าให้กับจังหวัด เช่นศูนย์เครื่องอะไหล่ยนต์ต่าง ๆ

(ค) หน่วยงานของธุรกิจที่ทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตทางเกษตรให้กับสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพมหานคร หรือจัดตั้งในรูปบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ทำกิจการในเครือข่าย

(ง) การใช้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาขายติดต่อกันให้เกิดธุรกิจหรือให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นเทคนิคการตลาดอย่างหนึ่ง โดย

อาศัยการโทรคมนาคมติดต่อ และสั่งการกันอย่างรวดเร็วจนเจ้าหน้าที่สรรพากรไม่ทราบหรือทราบรายการการค้าอย่างผิวเผิน

(จ) อุตสาหกรรมที่มีการผลิตหลายขั้นตอน (ต่างโรงงานต่างผลิตชิ้นส่วนแล้วส่งเข้าโรงงานประกอบเป็นสินค้าสำเร็จรูปขั้นสุดท้าย) กระจายกันอยู่ในจังหวัดรอบกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก

(ฉ) การจัดตั้งสำนักงานใหญ่ในเขตท้องที่หนึ่งแต่ธุรกิจตัวจริงอยู่ที่อื่น ซึ่งสรรพากรเขตพื้นที่ทราบว่า กิจการมีสาขาตัวแทนโรงงานอยู่ในเขตท้องที่ของตน แต่มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่อื่น ได้มีปัญหามาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษีการค้า

(ช) กิจการร่วมค้า ซึ่งขณะนั้นกิจการดังกล่าวมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตัวจริงที่อยู่หลังกิจการร่วมค้า อาจยังความหนักใจในเชิงภาษีอากรแก่เจ้าหน้าที่สรรพากรได้ เพราะนอกจากปัญหาการข้ามเขตท้องที่ซึ่งยังมีปัญหาค่าใช้จ่ายร่วมกันบางอย่างว่าส่วนใด แบ่งให้เป็นของกิจการร่วมค้า ส่วนใดเป็นของกิจการที่เข้าไปร่วมค้า

(ซ) ปัญหาภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย หลายนกรณียอมให้เป็นว่านำไปจ่ายที่หัวหน้างาน แต่หน้าที่และความรับผิดชอบต่อการหักภาษี ณ ที่จ่ายเป็นของสำนักงานใหญ่ เมื่อสำนักงานใหญ่อยู่ต่างท้องที่ การควบคุมอาจหละหลวมไป

3. การตรวจสอบนิติบุคคลที่จ่ายประโยชน์เพิ่มให้ลูกจ้าง และบุคคลธรรมดาผู้ได้รับประโยชน์เพิ่ม กรณีนายจ้างมิได้หักภาษี ณ ที่จ่ายจากประโยชน์เพิ่มที่ให้ลูกจ้างและกรณีลูกจ้าง มิได้นำประโยชน์เพิ่มมารวมคำนวณเพื่อยื่นแบบแสดงรายการในการเสียภาษี

4. ประมวลรัษฎากรบางมาตราเป็นอุปสรรคต่อการตรวจสอบภาษีอย่างยิ่ง เช่น กรณีบริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งมีกำไรสุทธิและเงินสะสมไว้ทุกปี โดยไม่มีการจัดสรรกำไร คงเก็บไว้ในรูปของกำไรสะสม ไม่ต้องเสียภาษีเพราะกฎหมายได้ยกเว้นให้ โดยที่ยังไม่มีการบังคับจัดเก็บแต่อย่างใด

ปัญหาการยกเว้นภาษีให้กับเงินได้จากกิจการโรงเรียนราษฎร์⁴ ซึ่งได้รับการยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ (กฎกระทรวงฉบับที่ 126 ข้อ 2(1)) คำว่าโรงเรียนราษฎร์มิได้มีคำจำกัดความไว้ในตัวกฎหมายภาษี แต่ได้อาศัยคำจำกัดความของคำว่าโรงเรียนราษฎร์รวมถึงโรงเรียนในระบบและโรงเรียนที่สอนวิชาชีพในหลักสูตรระยะสั้น สำหรับโรงเรียนสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น เช่น โรงเรียนสอนตัดผม ตัดเล็บ เป็นต้น นั้นที่จริงแล้วไม่ใช่สถาบันการศึกษา แต่เป็นวิสาหกิจที่ประกอบการเพื่อมุ่งหวังกำไร ดังนั้นจึงไม่มีสาเหตุเพื่อที่จะยกเว้นภาษีให้แก่กิจการดังกล่าว

นอกจากนี้เงินได้จากการรับมรดก⁵ ได้รับการยกเว้นตามมาตรา 42(10) แห่งประมวลรัษฎากร และมาตรา 42(16) บัญญัติว่าเงินได้ที่ได้รับจากกองมรดกซึ่งต้องเสียภาษีตามมาตรา 57 ทวิ ให้ได้รับยกเว้นภาษีด้วย เป็นอันว่าเงินได้ที่ได้จากการรับมรดกทั้งหมดได้รับการยกเว้นภาษี การยกเว้นภาษีเงินได้จากการรับมรดกเป็นการถูกต้องหากเรามิภาษีมรดกต่างหาก แต่ในปัจจุบันประเทศไทยมิได้มีการจัดเก็บภาษีทั้งในรูปกองมรดกและภาษีการรับมรดกแต่อย่างใด ดังนั้นการยกเว้นภาษีเงินได้ที่เป็นการรับมรดกจึงเป็นการทำให้ฐานภาษีแคบลง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

3.2.3.3 ด้านความสมัครใจในการเสียภาษีของประชาชน

1. ยังมีผู้ประกอบการอีกหลายประเภทที่หลีกเลี่ยงภาษี ยังความไม่เป็นธรรมในการเสียภาษี จึงสมควรที่จะได้มีการขยายฐานภาษี การตรวจสอบกิจการเหล่านี้ให้เข้ามาอยู่ในระบบ หรือการจัดเก็บภาษีอันเนื่องมาจากกิจการประเภทนี้ให้มากขึ้น อาทิเช่น

ก. การหลีกเลี่ยงภาษีของผู้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป และการปลอมแปลงชื่อการค้า

⁴ สมชัย ฤชุพันธุ์, "ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา." สรรพากรสาส์น 29, 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2525) : 37.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 40.

ประเภทของเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่นำมาวางขายตามทาง
เท้า และกำลังนิยมอยู่ในปัจจุบันมี 2 ลักษณะ ลักษณะแรก เป็นเสื้อผ้าที่ทำปลอมโดยการลักลอกใช้
หรือดัดตราเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น เช่น เสื้อยี่ห้อตราจระเข้ "CHRISTIAN DIOR" ,
CARTIER , กางเกงยีนส์ ตรา "HARA" เป็นต้น ลักษณะที่ 2 เป็นเสื้อผ้าที่นิยมในท้องตลาด ใช้
ตราเครื่องหมายที่คิดขึ้นเอง โดยเลียนแบบยี่ห้อที่เป็นที่นิยมอยู่ เช่น "NINO" , "MAN
COLLECTION" เป็นต้น แหล่งจำหน่ายสินค้าเหล่านี้จะจำหน่ายในแหล่งชุมชน เช่น ย่านบางลำภู
ประตูน้ำ สวนจตุจักร วงเวียนใหญ่ สำหรับแหล่งผลิตจะมีกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปทั้งในกรุงเทพมหานคร
และจังหวัดใกล้เคียง มีโรงงานขนาดปานกลางที่มีจักรเย็บผ้า 20-50 เครื่อง จนถึงห้องแถว
ทาวน์เฮาส์ ที่มีจักร 2-5 เครื่อง ทั้งที่เป็นบริษัท ห้างหุ้นส่วน และบุคคลธรรมดา เนื่องจากแหล่ง
ผลิตสินค้าเหล่านี้เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น อาจเสี่ยงต่อการฟ้องร้องดำเนินคดี จึงมักมีการ
ปกปิดหลบซ่อนสถานที่ประกอบการค้าและย้ายแหล่งผลิตอยู่เนือง ๆ ฉะนั้นผู้ผลิตเหล่านี้จึงยังไม่มี
การเสียภาษีและจดทะเบียนการค้าอย่างถูกต้อง

ข. กิจการโรงแรมชั้นหนึ่ง และ โรงแรมชั้นสองใน
เขตกรุงเทพมหานครยังเสียภาษีไม่ถูกต้อง ซึ่งน่าจะมีการประชุมและส่งเจ้าหน้าที่ไปสั่ง เกตุการณ
บ้างเกี่ยวกับเรื่องจำนวนผู้ที่เข้ามาพักอาศัยในแต่ละครั้งในแต่ละวัน

ค. รายรับของผู้มีเงินได้จากวิชาชีพอิสระ เช่น หมอ
ทนายความ และผู้รับจ้างทำบัญชี ฯลฯ จะมีมาตรการอย่างไรให้ผู้มีเงินได้เหล่านี้เข้าระบบและ
ยื่นเสียภาษีให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

ง. ผู้ประกอบการรถยนต์รับจ้าง รถบรรทุก รถแท็กซี่
ผู้ประกอบการเหล่านี้มีการยื่นแบบเสียภาษีเงินได้น้อยราย ด้วยไม่มีหลักฐานแสดงการรับเงินจาก
การให้บริการรับจ้างหรือไม่มีการออกใบรับแก่ผู้ใช้บริการแต่อย่างใด ยากแก่การควบคุมการเสียภาษี

จ. กิจการแผงลอย รถเข็นขนาดใหญ่ที่ตั้งบนถนนทาง
เท้าแต่อยู่ประจำที่เช่น ชายข่าวต้ม ก๋วยเตี๋ยว ชายเสื้อผ้าตามทางเท้า เช่น ย่านบางลำภู จตุจักร
สะพานหัน ราชดำริ และประตูน้ำ กิจการชายผักและเนื้อสดในตลาดทั่ว ๆ ไป แม้ในรอบปีที่ผ่านมา
ทาง สทท. ได้จัดการส่งเจ้าหน้าที่ไปสำรวจและให้แม่ค้าในย่านตลาดรถไฟบางกอกน้อย ตลาดกรุงธน
และตลาดเจริญศรี ภาษีเจริญ ได้จัดทำเลขบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีและยื่นแบบเสียภาษีเงินได้
บุคคลธรรมดาแล้วแต่ก็ยังไม่ทั่วถึง

2. ผู้เสียภาษีส่วนใหญ่ไม่เข้าใจกฎหมายดีเพียงพอ

เนื่องจากข้อกฎหมายไม่ชัดเจนเข้าใจยากและเป็นกฎหมายพิเศษ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอยู่บ่อย ๆ ผู้เสียภาษีไม่สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงได้ทัน ทำให้บ่อยครั้งมีการเข้าใจผิดในข้อกฎหมายบางประการ เช่น คำว่า "ผลิต" ตามประมวลรัษฎากร ซึ่งผู้เสียภาษีไม่เข้าใจว่าการที่ให้ผู้อื่นผลิตสินค้าให้เป็นการผลิตตามประมวลกฎหมายรัษฎากร เมื่อถูกเจ้าหน้าที่พบว่าเสียภาษีไว้ไม่ถูกต้องก็ไม่ยอมรับว่าตนสำคัญผิดข้อในกฎหมาย มักจะโต้แย้งไม่เห็นด้วยกับการประเมินและต่อสู้ถึงชั้นศาล ทำให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็น

3. ผู้เสียภาษีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงและหลบหนีภาษี

เช่นกรณีร่วมนบริการขนส่งผู้โดยสาร และขนส่งสินค้า มีการหลีกเลี่ยงเสียภาษีเงินได้ ซึ่งกิจการเหล่านี้ส่วนใหญ่เมื่อได้รับส่วนแบ่งค่าบริการจากบริษัทผู้รับบริการสัมปทานขนส่งไปแล้ว จะไม่นำไปยื่นเสียภาษีเงินได้ การติดตามให้มีการยื่นแบบเสียภาษียาก เนื่องจากมีภูมิลำเนาอยู่ในหลายท้องที่ หรือกรณีร่วมนขนส่ง (มิเน็บัส) เมื่อได้จ่ายค่าคิวรถให้ ชสมก.แล้วในแต่ละปีน้อยรายที่จะยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

4. ผู้เสียภาษีบางรายไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบ

ไม่ยอมรับข้อเท็จจริง บางครั้งจงใจฝ่าฝืนกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ ทำให้การตรวจสอบล่าช้าโดยไม่จำเป็นและเมื่อเจ้าหน้าที่ทำการประเมินภาษีตามผลการตรวจสอบ ก็หลีกเลี่ยงไม่ยอมชำระต้องมีการติดตามเร่งรัดจัดเก็บ บางรายต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล ทำให้ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นอันมาก

ปัญหาทั้งหมดที่ศึกษามาขององค์กร 3 ฝ่าย ในสำนักงาน

ภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ 1-8 คือปัญหาในงานทะเบียนการค้าและงานผู้บริการผู้เสียภาษีในฝ่ายส่งเสริมและบริการผู้เสียภาษี งานสำรวจและกำหนดรายรับขั้นต่ำในฝ่ายสำรวจและกำหนดรายรับขั้นต่ำงานตรวจสอบต่าง ๆ ในฝ่ายตรวจสอบภาษีอากร ซึ่งปัญหาทั้ง 3 ประเด็น ใหญ่กล่าวคือ 1) ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บ 2) ด้านระเบียบกฎหมายและปัญหาจากการปฏิบัติตามกฎหมาย 3) ด้านความสมัครใจในการเสียภาษีอากรของประชาชน ถือเป็นอุปสรรค หรือข้อจำกัดในบทบาทของ สพท. 1-8 เองที่จะพัฒนาต่อไปในอนาคต และปัญหาที่กล่าวมานั้นมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการพยายามพัฒนารัฐาภาษี โดยขยายฐานผู้เสียภาษี ประเภทภาษีให้กว้างขวางออกไป

แต่ในประเทศที่กำลังพัฒนา เช่นประเทศไทย โดยเฉพาะในส่วนของเมืองหลวงคือกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแหล่งศูนย์กลางความเจริญทุกด้านในทางเศรษฐกิจ การจะแก้ปัญหาโดยใช้เพียงวิธียกระดับความเต็มใจในการเสียภาษีคงไม่พอเพียงและเกิดผลช้า จำเป็นที่ต้องแก้ปัญหาโดยวิธีการสำรวจแหล่งภาษี และกิจการค้าของผู้เสียภาษีอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลใกล้เคียงมากที่สุด รวมทั้งอาศัยการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพเข้าช่วยด้วย นอกจากนั้นแล้วการเพิ่มภาษีโดยการกำหนดรายรับให้เป็นธรรมและใกล้เคียงกับสภาพธุรกิจจริง การอำนวยความสะดวกในการจดทะเบียนการค้า การให้บริการและคำแนะนำแก่ผู้เสียภาษีก็นับเป็นงานที่มีความสำคัญในการพัฒนาฐานภาษีไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน และจากปัญหาทั้ง 8 ข้ออันเป็นปัญหาจากโครงสร้างเดิม ก่อนจะมี พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรฯ พ.ศ. 2525 ซึ่งผู้ศึกษาได้หยิบยกขึ้นมาเพื่อนำให้เห็นถึงผลดีของการจัดตั้ง สพท. 1-8 โดย สพท. จะมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคซึ่งมีมาแต่โครงสร้างการจัดองค์การและกลไกในการบริหารการจัดเก็บภาษีเดิมอันทำให้ระบบบริหารการจัดเก็บไม่มีประสิทธิภาพได้มากนักน้อยเพียงใด ซึ่งในบทที่ 4 จะได้ทำการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรของ สพท. 1-8 โดยจะวิเคราะห์ว่าภายหลังการจัดตั้ง สพท. 1-8 สามารถจะแก้ไขปัญหานั้นเกิดจากโครงสร้างการจัดการองค์การและกลไกในการบริหารการจัดเก็บภาษี ว่าปัญหาส่วนใดสามารถแก้ไขได้ ปัญหาส่วนใดที่ยังแก้ไขไม่ได้ และในส่วนที่สองซึ่งเป็นส่วนสำคัญจะวิเคราะห์ว่าภายหลังการจัดตั้ง สพท. 1-8 สามารถบริหารการจัดเก็บภาษีตามหลักการภาษีอากรที่ดีได้มากนักน้อยเพียงใด หลักการดังกล่าวได้แก่หลักความเป็นธรรม หลักความแน่นอน หลักความสะดวก หลักการประหยัด หลักการอำนวยความสะดวกและส่วนสุดท้ายจากปัญหา งานวิจัยและ เอกสารที่ศึกษา และรวบรวมไว้บางประการและนำเสนอมาในบทที่หนึ่ง มีส่วนใดบ้างที่ได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุงปัญหาการบริหารการจัดเก็บภาษีอย่างไรบ้าง